

Stanovisko Rady pre štátnu službu k poslaneckému návrhu na zmenu zákona o štátnej službe

Znenie poslaneckého návrhu :

1. „V Čl. 8 sa slová „dôvodov ustanovených“ nahrádzajú slovami „spôsobom ustanoveným“.
2. „Generálny tajomník môže so súhlasom štatutárneho orgánu alebo štátneho zamestnanca vo verejnej funkcii odvolať z funkcie vedúceho zamestnanca, ktorého priamo riadi štatutárny orgán alebo štátny zamestnanec vo verejnej funkcii, aj bez uvedenia dôvodu, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Generálny tajomník na návrh štatutárneho orgánu alebo na návrh štátneho zamestnanca vo verejnej funkcii odvolá do 10 dní aj bez uvedenia dôvodu vedúceho zamestnanca, ktorého priamo riadi štatutárny orgán alebo štátny zamestnanec vo verejnej funkcii, ak osobitný predpis neustanovuje inak.“.

Rada pre štátnu službu **zásadne nesúhlasí** s takouto zmenou zákona o štátnej službe. Navrhovaná úprava priamo zasahuje do princípu stability a tým, že zavádza možnosť odvolania z funkcie vedúceho zamestnanca bez existencie zákonného dôvodu na odvolanie, spochybňuje právnu istotu vedúceho štátneho zamestnanca.

Postavenie štatutárneho orgánu na účely zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“) má štátny zamestnanec vymenovaný do tejto funkcie podľa osobitného predpisu, pričom osobitným predpisom je v tomto prípade napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov.

V zmysle uvedených právnych predpisov, štatutárnym orgánom je aj predseda Hlavného banského úradu, generálny riaditeľ Národného inšpektorátu práce, predseda Úradu geodézie, kartografie a katastra, prezident finančného riaditeľstva, riaditeľ Kriminálneho úradu finančnej správy, riaditeľ daňového úradu a taktiež riaditeľ colného úradu. Okrem toho, predchádzajúcou zmenou zákona o štátnej službe získali postavenie štatutárneho orgánu aj riaditelia úradov práce a riaditelia inšpektorátov životného prostredia.

Štátnym zamestnancom vo verejnej funkcii na účely zákona o štátnej službe je fyzická osoba, ktorá vykonáva štátnu službu v služobnom úrade na základe vymenovania do funkcie podľa zákona o štátnej službe alebo podľa osobitného predpisu, a to predsedom Národnej rady Slovenskej republiky, prezidentom, vládou, predsedom Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedom súdnej rady, predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, predsedom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, predsedom Bezpečnostnej rady Slovenskej

republiky, vedúcim Úradu vlády Slovenskej republiky a predsedom Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.

V praxi to znamená, že navrhovaná novela zákona o štátnej službe by sa týkala odvolávania a následnej výmeny vedúcich štátnych zamestnancov bez uvedenia dôvodu vo všetkých týchto služobných úradoch.

Ako predkladateľ uvádza v dôvodovej správe k návrhu, ide o návrat k pôvodnej úprave podľa zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe, avšak neuvádza pritom skutočnosť, že práve táto právna úprava bola podrobená dlhodobej kritike medzinárodných organizácií vrátane Európskej komisie a na základe toho sa v procese prípravy nového zákona o štátnej službe (55/2017 Z. z.) od nej upustilo. Zrušením možnosti odvolať vedúceho zamestnanca bez uvedenia dôvodu bola súčasne podmienená možnosť Slovenska čerpať finančné prostriedky z eurofondov.

V tejto súvislosti bol do nového zákona o štátnej službe opätovne zavedený inštitút služobného hodnotenia, ktorý umožňuje generálnemu tajomníkovi služobného úradu odvolať vedúceho zamestnanca z funkcie v prípade, ak v služobnom hodnotení za kalendárny rok dosiahne uspokojivé výsledky alebo neuspokojivé výsledky (§ 61 ods. 3 písm. a) zákona č. 55/2017 Z. z.)

Rada pre štátnu službu v rámci spracovávania Správy o stave a vývoji štátnej služby na Slovensku za rok 2020 na základe dotazníkového prieskumu zaslaného všetkým služobným úradom zistila, že iba v šiestich prípadoch dosiahli vedúci štátni zamestnanci v služobnom hodnotení za rok 2020 uspokojivé výsledky a neuspokojivé výsledky nevykázali služobné úrady ani v jednom prípade. Z dôvodu uspokojivých výsledkov nebol odvolaný žiadny zo šiestich vedúcich štátnych zamestnancov, čo znamená, že žiadny generálny tajomník služobného úradu, napriek svojmu zákonnému oprávneniu, nevyužil inštitút služobného hodnotenia na to, aby na základe neho odvolal čo i len jedného vedúceho štátneho zamestnanca.

Rada pre štátnu službu preto považuje za neprijateľné, aby štatutárny orgán alebo štátny zamestnanec vo verejnej funkcii v súlade s navrhovanou úpravou mohol bezdôvodne odvolávať vedúcich štátnych zamestnancov a obchádzal tak možnosť využívania inštitútu služobného hodnotenia.

Ak pripustíme, že

- princípy štátnej služby, ktoré sú piliermi štátnej služby na Slovensku, sa môžu meniť a prispôsobovať zámerom (ktorejkoľvek) vlády,
- každá nová vláda bude môcť svojvoľne jednostranne bez uvedenia relevantného dôvodu odvolávať vedúcich štátnych zamestnancov a na ich miesta dosadzovať jej „spriaznené“ osoby,

štátna služba na Slovensku bude pre potencionálnych uchádzačov - potencionálnych vedúcich štátnych zamestnancov z radov odborníkov nezaujímavá. Rada pre štátnu službu je presvedčená, že tadiaľ cesta k odpolitizovaniu a k profesionalizácii štátnej služby na Slovensku rozhodne nevedie.